

Zpravodaj

94. JIRÁSKŮV HRONOV

#PROSTEHRONOV

Zavírání

Loňský Jiráskův Hronov uzavřel Tomáš Hájek v hasičské uniformě a příběhem o tom, jak ponikelští hasiči zachránili Národní divadlo. Letošní ročník se skončil *Plešatou zpěvačkou*, kde se hasičská přílba vyskytuje rovněž významně – ovšem chtělo by se říct, že letos (vzhledem k šikovnosti hasiče z *Plešaté zpěvačky* asi našťěstí) nebylo moc co hasit.

Snad nejsem sám, komu se to tak jeví: náš společný festival se ukázal jako bezpečný prostor, kde je o čem se bavit, kde je možné se vztekat, kde je možné vyjadřovat názor – ale kde tohle všechno probíhá v kultivované atmosféře, chytře a s úctou. Musím se přiznat, že vyprávění o tom, jak probíhaly bleskové, leč citlivé úvahy skupiny protestujících ze středěčního odpoledne ohledně dramaturgie transparentů a jejich (ne)přístojnosti přímo v divadelním sále, mě skoro dojalo. Snad se festivalu podaří takovým zůstat i do budoucna – ovšem je to v první řadě závazek pro každého z nás, abychom pracovali na sobě, na své otevřenosti, citlivosti vůči jiným, a abychom neustále zpochybňovali svá východiska. Myslím, že nám letošní Hronov v tomto ohledu přinesl několik cenných lekcí.

94. Jiráskův Hronov skončil a já se s ním a s vámi loučím jménem redakce Zpravodaje. Jejím i svým jménem chci poděkovat vám všem, kdo jste nás četli (anebo jste si nás s sebou odvezli domů a teprve si nás číst budete), kdo jste nám něco napsali, namalovali nebo pověděli, kdo jste nám něco vzkázali anebo třeba ještě vzkážete. (Všechno nás zajímá, opravdu!) Děkujeme báječnému festivalovému týmu, který dovede nemožné leckdy doslova z ničeho – i podmínky pro práci redakce byly tradičně vzorné.

Svým jménem potom chci poděkovat redakčním kolegyním a kolegům, recenzentstvu a redaktorstvu: Janu Duchkovi, Milanu Háblovi, Radmile Hrdinové, Johaně Jurášové, Lukáši Křížkovi, Kateřině Prášilové, Janě Soprové a Honzovi Šváchovi. Je to skvělá, generačně i názorově pestrá parta, která spolu navzájem dovede i nesouhlasit tak, že je to jen a pouze inspirativní. A pracuji s takovým nasazením, že jsem si je nejspíš nezasloužil. Za báječné fotky z představení díky neúnavnému Ivo Mičkalovi, za momentky z festivalového života taky Báře Gréeové a Honzovi Šváchovi, za pečlivou sazbu Michalu Drtinovi, za externí recenze lekto-

rům a lektorkám Luďkovi Horkému, Ivo Kristiánu Kubákovi, Jitce Šotkovské, Janu Šotkovskému a Aleně Zemančíkové.

Věřím a doufám, že jsme vás se Zpravodajem provázeli uplynulým ročníkem spolehlivě a že jsme vás dovedli aspoň trochu pobavit či inspirovat. Určitě jsme udělali chyby – za všechny se omlouvám. A každopádně doufám, že se za rok 1. srpna potkáme všichni zase na značkách. Srdečně

Michal Zahálka

Setkali se na Loutkářské konzervatoři

Rozhovor s Josefem Pekárkem a Jakubem Jílkem

Jste každý z jiného souboru, jak jste se dali dohromady?

Josef: Nejsme z jiného souboru, spíše z jiného místa a dali jsme se dohromady v rámci Loutkářské konzervatoře v Chrudimi. Začali jsme spolu studovat tak osm let zpátky a spolupracujeme pět let. Tohle je naše asi čtvrtá věc.

Jak jste přišli na téma Rapa Nui?

Jakub: Nás delší dobu zajímá téma zkázy civilizace jako takové. A pak Pepa přišel s Velikonočními ostrovy. A protože já jsem ze Strakonice, odkud je i inženýr Pavel Pavel, který rozhýbal ty sochy, tak se nám to i místopisně propojilo.

Josef: Je pravda, že jsem námět přinesl já, ale nechali jsme to asi dva roky rozležet, až se to nějak seskládalo dohromady. Mezitím jsme dělali jiné projekty ze společensky aktuálních témat.

Je to vyloučeně objektové divadlo. Baví vás práce s objekty víc než s klasickými loutkami?

Josef: Ty objekty a světlo nabízí jiné možnosti. Aspoň v rámci souboru Přespolní jedeme víc lyričnosti, poetičnosti, a vizuálnosti, což nám ty objekty umožňují. Kuba dělá loutkové divadlo, ale u Přespolních klasické loutky nepoužíváme.

Já se ještě zeptám na zdroje. Zmiňovali jste Pavla Pavla, v anotaci představení byl jmenován i Thor Heyerdal a ještě nějaký mýtus. Jak jste přišli k mýtům?

Josef: To už je taky nějaká letitá zkušenost. Já mám vlastně celou sbírku tichomořských mýtů z různých těch ostrovů a zemiček, a tam jsou krásně vykresleny dějiny, které se dají dobře dávat do kontextu s tím Heyerdalem a Pavlem, kteří to zkoumali a hledali nějaké cesty záhad, které na těch Velikonočních ostrovech jsou.

Zvuková linka, zpěvy, jsou dvojího typu. Jedna je křesťanství, které vlastně přináší zhoubu...

Josef: My původně vyprávíme tu domorodeckou linii, a pak je ta linie evropského světa, který se podílel na zkáze toho národa. Mnohé ty domorodce odvezli, devadesát procent jich zemřelo na různé evropské nemoci nebo na nelidské podmínky při cestování. To jsou fakta, kdo chce, ten si je může dohledat.

Druhá linka zní exoticky, to jsou původní písně z té oblasti?

Josef: Ne, je to původní hudba, která nás inspirovala k těm jednotlivým situacím. Je vlastně od ka-

pokračování na str. 3

Referát / cestopis / instalace

Tato jakási divadelně-výtvarná přednáška Jakuba Jílka a Josefa Pekárka na mě udělala dojem. A to ve smyslu, kdy je nutno piedestalizovat, jak precizně, s jakým zápletem pro látku a smyslem pro sebemenší detail se stále ještě dají věci dělat. A co víc: vše vzniká s upřímnou zálibou, nikoliv pouze na efekt. Soubor si to také ambiciózně klade za cíl. Jeho dramaturgie je zaměřena mj. na vizualitu a exotická prostředí v současných kontextech. Není pochyb, že svou premisu naplňují. V tomto ohledu – a ještě podpořeno skvěle magickou (autorskou, možná inspirovanou) hudbou Zuzany Šebkové – pak nerozumím tomu, proč se atmosférou nabitý a vizuálně pestrý tvar děje tak, jak se děje.

Vidíme vyvýšený oltář a začíná se něco jako vzpomínková mše za domorodeckou civilizaci. Bude se vyprávět příběh o tom, jak vznik(a)ly Velikonoční ostrovy. Příběh o zkáze, kterou na sebe měli uvrhnout obyvatelé tehdejšího Rapa Nui a která je posléze dokonána kolonizační vlnou a dalšími zásahy do dřívě „posvátného“ místa.

Prostředky i poetika se zdají být zuškově-dramatické, akorát v dospělé a poučenější verzi. Lekce z historie ostrova a co se řekne, to se také v budoucím „modelu“ udělá. Referátek přesycený tolika původními názvy a domorodým jazykem, že pokud si neudělám poznámku, nebudu si pamatovat nic. Prezentace se dále transformuje na pomyslný cestopis – zakládáme ostrov s využitím elementů: hlína (země), oheň, voda a vzduch (kontra modré světlo, rozfoukávaný igelit) – budujeme cestičky, sledujeme růst zeleně... Aneb jak šel na ostrově čas. Přibývají také další drobné součástky modýlku, které jsou osvětlovány sice na detail, ale stejně tak maličkatou baterkou. Dostáváme se na pomezí referátu, cestopisu a výtvarné instalace, jejíž právě vznikající (a tedy stále proměnlivá) podoba může být potěchou pro oko.

Původně jsem to nechtěl vůbec zmiňovat, ale musím, protože mám mrzení. Čapkův sál může být nevděčným prostorem, ovšem tentokrát si nemyslím, že by tomu jinde bylo o tolik jinak. Celé to něžné a veskrze miniaturní ostrůvkování probíhá na zemi, dost blízko prvním divákům. Do toho nám jde do obličeje zmíněné kontra světlo. Jestli na to po celou dobu vidí celé první dvě tři řady, tak je to hodně. A nepomůže tomu ani výzva tvůrců, že když půjdeme blíže, budeme lépe fokusovat. Nebudeme. Navíc také stále netuším, čím má inscenace být. S jakým divákem (a v jakém intimním počtu) počítá. Zeměpisné heslo mi přijde málo. To, co díky Jílkovi a Pekárkovi vzniká, mi přijde naopak hodně. Jenže to nejde vidět. Zůstává to utopené a zapomenuté stejně jako minulost ostrova. A přitom by stačilo tu živelnou instalaci *nějak-já-nevim* snímat na plátno nebo mít scénografii uzpůsobenou tak, aby se to mohlo dít na oltářích či jiném vyvýšeném místě. Pomohlo by to i prakticky, herec by se nemusel omezeně hrbít u země. Dva lidi – *tady a teď* – tvoří. A trvá jim to. Proto je nutné, aby to bylo viditelnější a já se mohl naladit na celý proces. Zavnímat jeho dokonale promyšlenou strukturu.

Tentokrát, promiňte mi to, neberu omluvu, že se to běžně hraje na jiný prostor. Ani tak to moc nedává smysl a mohlo to zůstat doma v pokojíčku. Já kdybych tohle výtvarné kouzlo dokázal, tak si dám hodně záležet, aby bylo vidět. Protože přistoupím-li na to, že je to nějaká zpráva, která stojí a padá s vizuálem (!), tak ho zkrátka musím vidět. Nehledě na dispozici prostoru. A pokud, tak se s tím musí operativně pracovat, musí se to adaptovat. Jinak zůstane zpráva neúplná. Ale co už, vem to kolonialista a příště se dívat odjinud. Jak si kdo ustele, tak si i dobře vidí.

Lukáš Křížek

2

Hledání vlastního jazyka

Inscenace *Rapa Nui* přichází z podobné tvůrčí dílny jako letošní *Otýlie*. Setkáváme s pokusem využít tradiční loutkářské dovednosti při ohledávání aktuálních témat současnými prostředky.

Rapa Nui je koncipováno jako vyprávění legend z Velikonočních ostrovů, kde dva herci postupně přibližují divákům osidlování ostrova, tvorbu legendárních kamenných soch a krvavé konflikty mezi kmeny. Dva herci střídají mluvené části s výtvarnou ilustrací, kterou na scéně tvoří z hromady hlíny ve středu hracího prostoru, přičemž dominantním prvkem je plamen. Celá inscenace však není pouze vyprávění. Již na samém začátku se na scéně objeví křesťanský kněz, který předvádí část katolického obřadu. Pomalé tempo, monotónní rytmus, způsob deklamace i provádění jednotlivých úkonů dodávají inscenaci atmosféru náboženského obřadu. Temný prostor tento pocit umocňuje. Sakrální motiv se později navrací a význam obřadu se stává zřejmým ve chvíli, kdy se dozvídáme, že největší katastrofou pro domorodce nebyly vzájemné kmenové války, ale příchod kolonizátorů a církve. Silný rámec tak poskytne v závěru překvapivou pointu. Kromě legendy herci přednášejí i informace o ostrovanech z pohledu západního kolonizujícího světa. Svým přednesem

jsou oba typy informací kladeny na stejnou úroveň. Linka kolonizátorství je tak latentně přítomná po celou dobu.

Technická stránka inscenace působí nedokonale – úkony jsou prováděny mechanicky a ne vždy okamžitě fungují (hledání sirek nebo šplíchání hořlavé tekutiny nad ohněm, které ne vždy vyjde podle plánu). Nedokonalost jako by ale byla součástí atmosféry katolické mše, kterou vnímám jako velmi obdobně specifický mix obřadnosti a zmechanizovanosti. Nedokonalost je do určité míry rušivá, ale dodává představení specifický charakter. Zvláštní volbou jsou ale gumové medvídci (Haribo?). Proč domorodce reprezentuje masově vyráběný a komerčně prodáváný produkt, který je měkký, barevný a plný cukru? Kvality objektu jsou z hlediska zvolené metafory matoucí.

Rapa Nui zanechává silný dojem. Přestože by mohla být preciznější, je zřejmé, že soubor je na cestě k nalezení vlastní poetiky. Nastavení pevného rámce a udržování tempa jsou nesporně silnou stránkou této inscenace. Bude pozoruhodné sledovat, jak se bude jazyk souboru vyvíjet dál a zda se podaří dotáhnout některé nejasnosti a nedokonalosti k plnému vyznění.

Johana Jurášová

3

neděle 11. 8. 2024

pokračování ze str. 2

marádky, violoncellistky Zuzany Šebkové. Jsou to její autorské skladby. Zní to exoticky a ta poetika nás k tomu vedla. Nechtěli jsme být úplně ilustrativní.

Jakub: Moc se těšíme na to, že si to někdy s námi zahraje naživo. Máme to slíbeno.

Josef: Plánujeme to ve Strakonících na podzim, tak uvidíme.

Ještě se musím zeptat na ty ohně. To je vizuálně atraktivní záležitost, ale správcům divadel se z bezpečnostních důvodů asi moc nelíbí.

Jakub: Oni ani tu hlínu nemají moc rádi.

Josef: Pro nás jsou to ale důležité prvky. My pracujeme se všemi živly, je to tak dané, a ta zkáza té civilizace země, kde je občanská válka, kmeny se upálí de facto navzájem, je důležitý motiv. Navíc, Velikonoční ostrov je sopečného původu, takže oheň stále někde prosakuje a nebezpečí je tam stále přítomno.

Jak to bylo s tím masakrem, skutečně se vzájemně vyvraždili?

Josef: Ta jedna část obyvatel vyvraždila ty druhé, to byla nějaká kasta, která měla tu moudrost, vědomosti, a tím pádem došlo k úpadku civilizace, protože přežijí ty možnosti a informace neměli. Došlo k vyvrácení těch soch a zániku té kultury.

Zajímalo by mě, zda cestujete, resp. zda neplánujete cestu na Velikonoční ostrov?

Josef: To by bylo pěkné, ale zatím cestujeme spíše divadelně. A exotické destinace zůstávají zatím ve snech.

Jakub: Zatím nejdleší cesty jsou autem čtyři hodiny na Hronov nebo do Chrudimi.

Jana Soproová

MNE[®]
AMETEK[®]

**Check-in
/ check-out**

Požádali jsme diváky, aby nám před a po bloku představení odpověděli na otázku, **jak by popsali své aktuální rozpoložení jedním slovem.**

Veronika, Most
klid – rozněžnělost

Johana, Jihlava
vymletá – tempo!

Michal, Jahodov
zdrchaně – potěšení

Šimon, Soběslav
žádné očekávání – překvapení – nadšení

Co bude dál, neprozradíme

Souboru *Betonový trávník* připadl na letošním festivalu nevděčný úkol: hrát pro zdecimované publikum poslední den. Pojí se s tím ale ještě jedna zvláštnost, tedy že byl soubor nominován do pozice vlajkonoštva pro závěrečnou ceremonii. Náš rozhovor tedy probíhal v podstatě za běhu mezi šatnou SJČ a českou vlajkou.

Jak jste dospěli k tomu, že budete dělat *Plešatou zpěvačku*? Čí to byl nápad?

Matouš: Pavel přines spoustu dramatu a nás zaujala *Plešatá zpěvačka*.

A co vám na tom přišlo zajímavé?

Matouš: Vždycky jsem chtěl zkusit absurdní drama, je v něčem specifické. Kdysi jsem chtěl dělat *Zahradní slavnost*, to nevyšlo, tak jsem teď rád za *Plešatou zpěvačku*.

Anna: Hodně nás oslovilo téma nekomunikace.

Oliver: Podobnému tématu jsme se věnovali dřív, když jsme dělali autorské divadlo, a zjistili jsme, že ho v *Plešatce* můžeme najít.

Byla pro vás práce na pravidelném textu jiná než příprava autorské inscenace?

Oliver: Učili jsme se režirovat. Vzali jsme tu první situaci a každou hodinu režiroval někdo jiný. Učili jsme se i práci s textem, škrtat.

Chcete u práce s pravidelným testem zůstat, nebo se vrátit k autorskému divadlu?

Maruška: Spíš nás láká zase nějaká předloha.

Oliver: Něco vyhlídnutýho máme, ale neprozradíme.

Matouš: Ani žánr.

To je škoda, Pavel prý zvažuje, že příští rok přehlídky vypustí, takže se to možná většina z nás nedozví... Chyběly by vám přehlídky?

Matoš: Je tu tolik skvělých lidí, se kterými se člověk může bavit, hrát na kytaru, ale taky se kulturně vzdělávat.

Andrea: ... někomu něco předat a něco získat.

Jaká je vaše nejoblíbenější replika z *Plešaté zpěvačky*?

Maruška: Jsem jeho malá stříkačka.

Matouš: Jeho třetí ženu jsem znal, jedla kuřata ve vosím hnízdě.

Oliver: Mám rád Matoušovu repliku, kterou za něj často říkám na zkouškách: „No hned!“

Maruška: Mám ještě ráda Lucinky „Kokardisto tys nás pokakako“.

Kateřina Prášilová

Hodně, anebo málo?

Soubory ZUŠ F. L. Gassmanna v Mostě je vždy radost sledovat. Je tomu tak i v případě *Betonového trávníku*, který na letošní Hronov přivezl Ionescovu *Plešatou zpěvačku* – autorovu prvotinu, která je považována za prvního ukázkového zástupce žánru absurdního dramatu. Eugène Ionesco rafinovaně bortí dramatické konvence a vrší onen kýžený smysl v nesmyslu ve spletitou přehlídku situací, které ve své (ne)přirozené komičnosti získávají na umně zakódované tragičnosti. Inspirační mu byla učebnice angličtiny, a proto není divu, že neschopnost komunikace, nepochopení skutečného významu sdělení a cyklení se, bude o to explicitnější. Promluvy koexistují v prostoru, v němž osamocněně zaznívají. V kontextu bez potřeby kontextu. A přesto to pořád musí být divadlo postavené na „reálném“ základu. Absurdita totiž nejlépe vzkvétá, když se její nelogičnost netematizuje. A co víc, všechny inscenační složky musí být setsakramentsky dobře sehrané, jinak nás to tím přebujele prostým jazykem doslova umlátí. V mosteckém uvedení si tím nejsem tak úplně jistý. Obzvláště když mě kdysi s jiným souborem namlasli výtečnou *Hrou na Zuzanku*. A tak se domnívám, že jejich *Plešatka* zůstala tak na půl cesty k tomu, čím možná chtěla být.

Prizmatem ZUŠko-dramatákovým:

Pokud máme objevit a zkusit si absurdní drama, tak si vedeme skvěle. Pokud to vezmeme navíc za své, máme vyhráno. Nenutíme se, získáváme lehkost a radost z tvorby. Rozumíme tomu a moc dobře víme, co děláme. Je to promyšlené, má to své důvody, ctí se autor i většina jeho záměrů. Zdokonalujeme se v memorování obtížných textů, učíme se pořádně mluvit na jevišti a pregnančně jednat slovem. V úspornosti sobě vlastní si ověříme různé postupy a nazkoušíme tvar, který drží pohromadě. Ze všech momentů inscenace, které se mi přelévaly na škále pocitů: „tohle nestačí“ vs. „tohle už je ono!“, si pak dovolím vyzdvihnout scé-

nu, kdy zvoní (schovaný) hasič. Ale jistě bych dokázal najít i několik dalších obdobně zdařilých momentů. Sečteno podtrženo: už jen to není málo.

Prizmatem povícero divadelním:

Situace pro mě zůstávají ve fázi aranží, které svou spartakiádností sice hrají, ale místy by to chtělo přece jen víc mizanscénování. Pozornost se dává slovu, což opět může být devízou, ale herci pořád nejsou natolik zkušení, aby to celé intonačně utáhli. Formát nadřilovaných slovních etudek se vyčerpá. Nese techniku a systém, ale nedodává pomyslně vykloubenou duši. Úspornost scénování se tu a tam zhortí a ožije; a tam to poté funguje. Nejcitelněji ve scéně, kdy si k sobě jeden z párů znovu hledá cestu, vzniká mezi nimi románek, skoro už se políbí, aby následně konstatovali, jestli jsou či nejsou manželé. Celé je to takové výsostně snaživé leporelo, které tuhle absurdní klauzurku korunuje na další z dovedností, kterou soubor disponuje. Ale do situačně rozehrávaného absurdního divadla, které využívá víc než jen svou předem vymyšlenou systematickostí, to má daleko.

Betonový trávník hodně umí a ještě víc na sobě pracuje. Nepřesvědčil mě však úplně a dává mi tak prostor k přemýšlení. Šest mladých herců. Zajímaví typově, energičtí, namotivovaní. Jeden vedle druhého mě baví a spolu ještě víc. Proč takto talentovaný soubor neudělá něco, co by mu mohlo být bližší? Věkově, tématem, názorem. Proč se recykluje formát již dříve ověřený. Přijde mi škoda, nevyužít bytostně herecký potenciál a nechat jej řídit pouze na ploše stylizovaných výkřiků v neporušitelné struktuře. Soubor má podle mého na víc. Na velkou a herecky naplněnou moderní činohru, kterou bych mu do budoucna moc přál.

Lukáš Krížek

4

Absurdní?

Plešatá zpěvačka mosteckého Betonového trávnicku se už při své pouti po přehlídkách (předpokládám, že nikoliv jednou) potkala s oblíbenou mantrou, že *absurdní drama se nemá hrát absurdně*. Tahle okřídlená poučka se uchýtila do té míry, že už se nad ní někdy pomalu zapomínáme zamýšlet – aspoň já se k tomu kajícíně hlásím. Včera večer po ohňostroji jsme v Tritonu seděli s Kateřinou Prášilovou a Ivo Kristiánem Kubákem a Kateřina tohle téma otevřela, inspirována četbou reflexe mostecké inscenace ve zpravodaji jedné z národních přehlídek. Co to vlastně přesně znamená? Je to vůbec pravda? Co z toho plyne? Hovořili jsme o tom pěknou chvíli a já jsem si nad tím zformuloval myšlenku, o které se dovolím podělit.

Předně je třeba říct, že pojem *absurdní drama* (potažmo *absurdní divadlo*) vznikl až po vzniku notné části klíčových textů, s nimiž se pojí: například *Plešatá zpěvačka* i *Čekání na Godota* jsou už z konce 40. let, kdežto kniha Martina Esslina *Theatre of the Absurd* vyšla až roku 1961. A snad

by bylo čistší překládat ten pojem jako *divadlo absurdity* a nepracovat s ním jako s žánrem, protože jasných žánrových pravidel by se člověk sotva domohl. Autoři a texty, kteří se do téhle škatulky házívají, toho leckdy mnoho společného nemají. Edward Albee není Eugène Ionesco, Eugène Ionesco není Samuel Beckett – a tak by se dalo pokračovat.

Z naší tritonské debaty vyplynul dojem, že se ta citovaná poučka začala chápat jako žánrový předpis: hrát (například Ionesca je třeba v nějakém psychologicko-realistickém kódu a ideálně v realistické dekoraci. (Na takového Becketta tohle tedy nejspíš nefunguje, ale na něj snad tyhle požadavky ani nikdo neuplatňuje.) Splňuje tyhle požadavky mostecká inscenace? Nikoliv. Je to ale potřeba?

Možná nejde ve skutečnosti o realismus, ale o nějakou základní logičnost vztahů mezi postavami, z níž potom může kontrastně vyrůst nelogičnost toho, co postavy říkají. A domnívám se,

že v tomhle ohledu je v mostecké inscenaci velice na čem stavět – vztahy mezi postavami nejsou inscenovány v tradičně psychologicko-realistickém kódu za pomoci průběžného jednání atp., ovšem ve velké stylizaci, v jednotlivých pohledech a gestech lze tušit dost emocionální hloubky. Rozhodně nejde jen o ploché nositele výměn absurdních replik – naopak bych řekl, že v té velké zkratce jsou herecké výkony mladého souboru až překvapivě mnohovrstevnaté a vyzrálé.

Závěrečnému hronovskému představení moc nepomohl prostor ani pokročilá únava festivalových diváků – ti sice *Plešatou zpěvačku*, myslím, dost ocenili, ale příliš reagujícím publikem (jsme) nebyli, a tak představení trochu energicky padalo. Měl jsem to štěstí *Plešatou zpěvačku* v dubnu vidět naopak ve velice zvýhodněné kondici: v domácím prostoru a před domácím publikem, které se smálo velice srdečně. Pravda bude asi, abych tak citoval, někde uprostřed – ale úctyhodnou prací pod vedením Pavla Skály je mostecký počín, myslím, bezesporu.

Michal Zahálka

5

neděle 11. 8. 2024

Prvotní impulsy vycházejí z potřeb souboru

Rozhovor s režisérkou Lenkou Chaloupkovou

Jste dosti úspěšný soubor a myslím, že velkou zásluhu na tom máte vy, protože jste zároveň autorka, režisérka a taky muzikantka...

Pokud říkáte, že jsme úspěšný soubor, nebudu vám to vyvracet, jsem ráda, že nás taková pověst provází. Ale myslím, že je to spíše kolektivní zásluha. Je pravda, že my s manželem toho hodně na inscenaci připravíme, ale nebýt souboru, který je tak ochotný, ty inscenace by nikdy nevznikly, protože prvotní impulsy vycházejí z jejich potřeb. Například u Wese byl první požadavek na pohybově orientovanou inscenaci, a proto jsme s manželem zvolili takovou naivní westernovou linku, na kterou šlo dobře naroubovat další. A kdyby soubor na ty naše nápady neslyšel a ochotně je neplnil, tak by to nikdy nedopadlo.

Jak jste přišli na nápad se štafle? Zajímalo by mě, jak jste s nimi pracovali, představuju si, že jste zpočátku hodně improvizovali.

Přesně jste to odhadla. My se nechceme tvářit, že jsme vynalezli štafle jako scénický prvek. Ale věděli jsme, že chceme nějakou akční scénografii. A ten princip v kombinaci s westernem se nám zdál neotřelý. Je pravda, že na těch zkouškách jsme si hodně vyhráli. Od nákupu štaflí jsme se v podstatě každou zkoušku bavili tím, co všechno by se z těch štaflí dalo postavit. A i když se samozřejmě všechno nedostalo do výsledné inscenace, ta kolektivní tvorba nás provázela celou dobu a doufám, že je to patrné z výsledku.

Vy jste na letošním Hronově měli dvě inscenace a obě byly žánrovky. První detektivní Sherlock Holmes a teď western s Wesem. Baví vás střídání žánrů?

Hodně nás to baví. Každou inscenaci provází určitý dramaturgický výběr, daný nejen tím, co máme s manželem rádi, v čem se orientujeme a co se nám samozřejmě líp zpracovává. Ale hlavně je tam v pozadí nějaký cíl, který má posunout technickou vybavenost souboru, což je něco, o čem by běžný divák nemusel vědět, ale my jsme na to docela pyšní, že tady byl pohyb, u Sherlocka zase důraz jevištní řeči. A vždycky je to navázané na to, že se domluvíme se Simonou Bezouškovou na semináři, který to provází, a tak vykopne celou tu inscenaci. Máme takové drobné osobní cíle, které si tím plníme. A to, že jsou to žánrovky, vychází z toho, že s manželem máme takový typ literatury rádi, takže nám to líp jde zpracovávat.

pokračování na str. 7

Nevěřte nikdy trpaslíkovi!

Recenzi na letošní suchdolskou *Wes* bych mohl téměř bez úpravy začít stejným perexem, který jsem napsal do své recenze na jejich loňskou inscenaci. Současné české žánrové drama aby člověk vskutku pohledal – pokleslou literaturu pro divadlo dnes píše málokdo. V Suchdole nad Lužnicí se nicméně principálově tamního divadelního spolku SUD Lenka a Vít Chaloupkovi okrajových žánrů vskutku nebojí. Za sebou mají dramaturgické Poláčkovy příběhy kouzelnických bratří *Edudant a Francimor* a Verneova vědeckofantastického románu *Honba za meteorem*; na úvod letošního JH jsme měli tu čest setkat se s doylovským apokryfním detektivním dramatem *Sherlock Holmes: Zrození zla* a týden před začátkem loňského JH, kam z Třeboňska přivezli sci-fi pohádkovou eko-grotesku *Za pět minut dvanáct*, měli v suchdolském KC premiéru se „svižnou westernovou komedií“ *Wes*. A právě tu nám festivalová dramaturgie předložila v programu posledního dne přehlídky.

Žánrovka to vskutku je: malé městečko, spíše *wes*, kdesi na Divokém západě mají ve své moci manželé (a snad jsem si všechna jména zapamatoval a napsal správně) Lakotovi. On je starosta-pitomec, ona drsná manipulativní hamižnice. Město dále obývá jejich služebná, původní obyvatelka amerického kontinentu Pálita (jejíž kostým vzbuzuje obavu z nevhodné kulturní apropriace), z Čech čerstvě navrátilivší se Lakotovic Mila, která v naší kotlině obhájila bakalářskou práci *Závist jako nejvyšší forma uznání*, a konečně *Wes* Línej (nebo snad Leeny), ostrostřelec a vítěz šesti pohárů v této disciplíně, jejížto soutěž se v městečku zrovna chystá. Očekávané *Wesovo* vítězství, které má na dosah, když překoná slavný hrdinský páreček Calamity Jane a Divokého Billa, mu však těsně před nosem vyfoukne tajemný temný cizinec, jehož zdánlivě jedinou vadou je jeho nedostatečná výška. Muž, který se představí jako bankéř a petrolejář Don Elias Mamon, spolu se svým mexickým podržtačkou jménem Tágo (národnost pouze usuzuji dle stereotypního klobouku, který měla herečka sluhu hrající jako součást kostýmu) nabídnou manželům odkup městských pozemků za účelem vybudování kasina, které následně ponese peníze do městské kasy. Lakota zblblý Mamonem transakci stvrdí, aby se následně ukázalo, že jde o dvojitý podfuk, protože místo kasina chce Mamon vybudovat ropné pole a navíc na koupi pozemků užil peníze, o kte-

ré předtím při přepadení poštovního dostavníku připravil právě manžele Lakotovy. Když se podfuk provalí, unese Mamon s Tágem Milu jako rukojmí a všechny výše jmenované postavy se snaží ve zbesilé honičce vzniklou situaci vyřešit, zločince zlikvidovat a smlouvu anulovat. Zdárný konec korunuje milostný vztah Wese a Mily a plot-twist v podobě přeživšího Mamona je nutnou žánrovou tečkou za suchdolskou komedií. Zmíněných sedm postav doplňuje univerzální osmý herec s nejdělejší úlohou všech malých vedlejších rolí včetně zvířecích. Jeho postava se jmenuje Kulka, neboť jeho úkolem je také animace revolverových kulí.

Hra si sice pohrává s westernovými klišé, ale inscenace a její „akční“ scénografická výbava připomíná spíše návštěvu v Bauhausu: veškerou výpravu obstarají nerezové štafle a schůdky různých velikostí, na Divoký západ upomínají částečně kostýmy, zejména šátky pod krky všech herců a hereček. Zmíněné štafle se staví do různých konstelací, a znázorňují tak postupně mimo jiné vlakové koleje, tribuny, provazový most, písčné duny ale i vrtulové letadlo a dvě kánoe. V každé situaci se totiž nějak přeskupí, přičemž ovšem dělají strašný rambajz, a není tak dobře ani slyšet ani rozumět živému hudebnímu doprovodu, který je u SUDu tradiční. Mimo nástrojového tria (housle, klávesy a kytara) tentokrát obohacený o kvarteto zpěvaček, které doprovází přestavby (i situace) nejen autorskými hity jako *Nestůj v koutě, odrbouv tě*, ale i na rytmické a perkusní nástroje a motivy odkazujícími na Angela Badalamentiho.

A přestože to zní jako báječná řachanda, je to ve skutečnosti celé trochu řídké, a tak suchdolští přidávají další vrstvy humoru, nadměrné reakce a hereckou fachiidocii, které způsobují řady situací typu: štafle stojící v cestě se neobchází, ale přelezou; nebo: když mě někdo osloví, leknou se, až spadnou; nebo: omylem nechám podržet svoji pistoli tomu, na koho mířím.

Inscenace má snesitelných padesát minut, ale kavalkády smíchu, podobné těm úvodním, sherlockovským, se ozývají poskrovnu, spíše vůbec. Komédie, to je totiž čirá alchymie a tenhle elixír suchdolští nenamíchali zrovna šikovně.

Ivo Kristián Kubák

6

Wild Wes mezi štafle

Soubor SUD má zjevné zálibení v žánrových parodiích, jak už ukázal na letošním Hronově na příkladu Sherlocka Holmese a nyní nejlepšího pistolníka Západu Wese. A zdá se, že se do těchto témat pouštějí s chutí, což je z výsledku patrné. Práce souboru má několik předností – jednak má k dispozici schopné herce, ale také muzikanty. A v neposlední řadě autory, což není až tak obvyklé. Lenka a Vít Chaloupkovi servírují ve svých textech, zjevně poučených konkrétními žánry, jejich autory, knihami, ale i filmy, diváky nenáročnou zábavu. Je ale zároveň chytrá, umí správně vypracovat pointy, příběhovou linku i jednotlivé charaktery postav.

Soubor je navíc pohybově disponovaný, takže se daří i nejrůznější pohybové gagy. V této inscenaci byl šťastný nápad zapojit štafle různých velikostí (využití štaflí na jevišti samozřejmě není žádné nůvum, je to rekvizita více než obvyklá), ale důležitá je práce s nimi. Je jasné, že před usazením formy inscenace se hodně improvizovalo a vymýšlelo, jak nejrůznějšími způsoby štafle nejen použít, ale i vhodně – tedy srozumitelně pro diváky – je na jevišti komponovat. Vzhledem k tomu, že jsem

seděla na balkóně, mohla jsem si tento prvek scénického řešení vychutnat. A tak se tu objevují štafle v „rolích“ nejrůznějších, jako koleje, jako koně, jako lodě či letadlo, rozmanité stavby, i jako „krycí“ zařízení.

Podobně šikovně, jak si rozumí herci s touto základní rekvizitou, si s muzikou počíná pěvecký sbor, který kromě hudby obstarává také rytmizující zvuky. A v neposlední řadě je tu důležitá role živé kapely, která určuje rytmus a modeluje proměny nálad. Režisérka Lenka Chaloupková zvládá práci na několika úrovních, v představení hraje na housle a zároveň jako „dirigent“ doslova dohlíží na své svěřence. Domnívám se, že některé pohybové gagy (s komentářem) se stanou doslova kultovními. To je případ chování a replik Tága (je to typicky sluhovská postava z rodu Sancho Panzy či Harlekýna), nebo celá role Kulky, kde hraje nejen slow motion dráha vystřelených kulek, ale především suše pronášený komentář k jednotlivým (ne) trefám. Na závěr festivalu (úplně poslední představení) to tedy byla taková příjemná tečka, jako když pojíždáte Příborské oříšky z náměstí.

Jana Soproová

pokračování ze str. 6

Myslím, že ve vašich inscenacích je důležitá hudba. Vy sama jste hudebnice, což je fajn, protože to jedna rodina.

Přesto, že se cítíme jako rodina, tak to není úplně jedna rodina. Ale je naprostá pravda, že režijně je všechno vedeno přes rytmizaci hudební, což hercům pomáhá. Protože hudebně jsme profesionálnější, než co se týče toho zbytku, tak se to tam snažíme nějak nenásilně dodat, aby to bylo ve prospěch ostatních složek. A Machovky, které tvoří ten sbor, to je jedna rodina. Pro nás skvělý úlovek, protože jsou to nesmírně talentovaná děvčata s maminkou, hrozně ochotná, a já doufám, že jim ta láska k divadlu vydrží.

Už se připravuje další parodie?

Udělám tady reklamu spolupráci s naším oblíbeným souborem Divadlo bez záruky, kde jsme společně nastudovali úpravu Chestertonova *Klubu podivných životů*. Takže to je na světě a plánujeme to více hrát. Taky je tam živá hudba a naše milovaná stínohra. A s tímhle souborem se chystáme pracovat hlavně s mladou scénou, protože máme velmi talentované přírůstky. Máme naplánované nějaké semináře a doufáme, že z nich vzejde nápad na další inscenaci.

Jana Soproová

Check-in / check-out

Požádali jsme diváky, aby nám před představením a po představení odpověděli na otázku, **jak by popsal své aktuální rozpoložení jedním slovem.**

Alena, Rakovník
kafe – xxx

Petra, Praha
vesele – štěstí

Blecha, Brno
hallska – kulka, ve smyslu červená a plyšová a kulatá

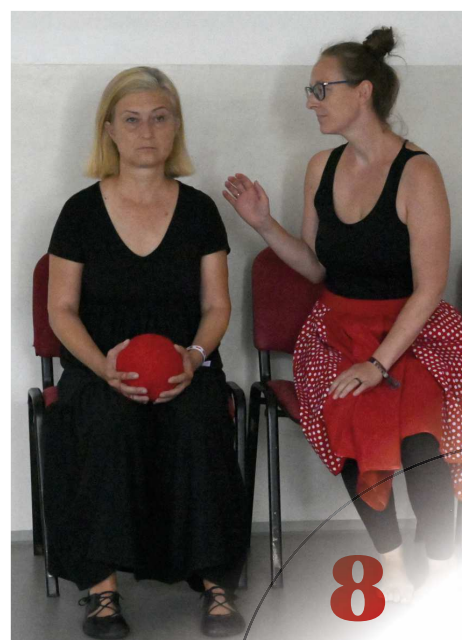
Petr, Brno
roztomilý a chutný – kruto

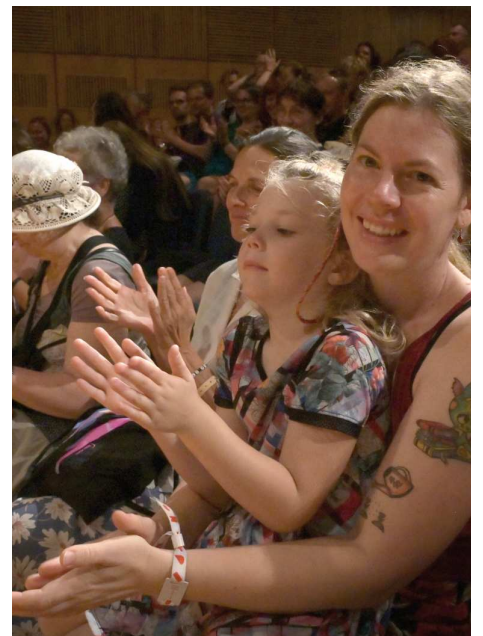
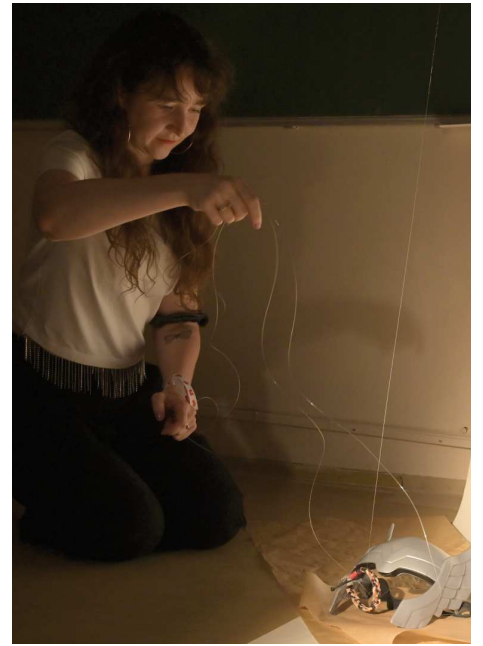

7

neděle 11. 8. 2024

Ukázky práce seminářů

Redakce Zpravodaje

NaChodníci k Jiráskovu Hronovu patří

Když se Jiráskův Hronov kloní ke konci, začínám se netrpělivě těšit na koncert NaChodníků v Jiráskově parku. Tedy autorského šansonového uskupení 6 NaChodníků z nedalekého Náchoda, které už osmnáct let těší publikum vyprávěnými příběhy, jak šansonům říká jejich interpretka Lucie Peterková.

Scéna pod širým nebem sice jejich intimnímu projevu moc neseď, ale i tak je to pokaždé zážitek. A to přesto, že divákům i muzikantům svítí sluníčko do očí, občas do muziky dolehnou odjinud neharmonické tóny, ale to všechno vlastně nevadí. NaChodníci mají v Hronově své publikum, které je miluje a tleská jim s opravdovým nadšením.

Tentokrát kapela v čele s Luckou a Tomášem Peterkovými nabídla hodinovou projížďku písničkami z jejich čtyř alb, *Barem Babylon* (2008) počínaje

a *Hodiny bijí půl* (2022) konče. A byla to opět krásná nesmírná. Poetické texty nenápadného basisty a básníka Milana Poutníka mluví o pocitech a zážitcích, s nimiž se potká snad každý z posluchačů napříč genderem i generacemi. Ostatně zpívá se o touze, lásce, zklamání, naději, ale taky o tom, jaké to je jít v dešti po polní cestě. Milan píše o věcech, které důvěrně zná, a Lucka je dokáže vmlouvavým hlasem zpřítomnit. Mně se třeba při písni *Na cestě* vybavila vůně deště, když jsem před ani ne čtrnácti dny scházela z hřebenu od Hvězdy do Suchého Dolu. Mokrá, ale šťastná. Anebo při *Hoždách nad městem* myriády světylek při návratu ztichlým nočním Hronovem.

NaChodníci mají štěstí na svého básníka Milana Poutníka i svého skladatele Tomáše Peterku, který umí napsat chytlavou i něžnou melodii v zajímavém hudebním balení. A těch pět Lucčiných par-

táků dokáže zahrát starodávně znějící dixieland stejně jako temperamentní latinu anebo lyricky zamýšlené blues. Je radost poslouchat dialog, který vedou housle Tomáše Lhotského s klarinetem Petra Záleského, anebo basu Milana Poutníka, když Milan vezme do ruky smyčec, s klávesami Tomáše Peterky. Zvláště když to celé rozsvítí bicí Ondřeje Tučka a altový hlas Lucie Peterkové, které to zpívá čím dál tím líp.

Hodinka v parku utekla až moc rychle, milé bylo i povídání Lucky a Tomáše. A slibná a vtipná ochutnávka z chystaného divadelního projektu o ženách na jevišti i mimo ně. Nádherné rozloučení s Hronovem!

Radmila Hrdinová

10

94. Jiráskův Hronov

Inscenace si pohrává
s tím, jak je lidská blbost
nevyčerpatelná...

Však ji taky zásobuje
magický trychtýř.

STÍNOVÝ CLUB #09

Humans of Hronov

Heda, Praha (podruhé)

Co děláš v normálním životě?

Dorážím na svého staršího bratra.

Co je pro tebe Hronov?

Akce, kam se vrátím od svého narození každý rok.

Co je ti na Hronově záhadou?

Jakto, že Pod křídly anděla je špinavější podlaha než venku zem.

Co bys byla, kdybys byla seminář?

Kdybys byla seminář, tak bych učila lidi mávat na sebe a říkat Ahoj!

Co nemáš ráda v divadle?

Když se nemůžu hlasově projevit. To nesnáším.

GAMECHANGER

Vybavíte si divadelní zážitek, po kterém jste změnilí své chování v osobním životě?

Pokud se to týká i toho, že jsem hrála, tak určitě to, že už zvládnu všechno v životě, když jsem s Kočovným divadlem Ad Hoc odehrála sto repríz po celé republice.

Barbora Blažičková

TERMÍNY PŘÍŠTÍCH ROČNÍKŮ

95. Jiráskův Hronov: 1.–9. 8. 2025

96. Jiráskův Hronov: 31. 7. – 8. 8. 2026

11

neděle 11. 8. 2024

95. ročník divadelního festivalu Jiráskův Hronov

1.–9. 8. 2025

Jiráskův Hronov

GENERÁLNÍ PARTNER FESTIVALU

MINISTERSTVO
KULTURY

KRÁLOVÉHRADECKÝ
KRAJ

MĚSTO
HRONOV

Akce se koná pod záštitou ministra kultury ČR

KULTURNÍ A INFORMAČNÍ STŘEDISKO HRONOV

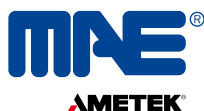
N I O
P O S
pro kulturu

WIKOV

Autostyl
TRUTNOV

HLAVNÍ PARTNEŘI FESTIVALU

AMETEK

STRABAG
TEAMS WORK.

CDS NÁCHOD

TRADIČNÍ PARTNEŘI FESTIVALU

WIMEX. PRIMATOR

ALPRIM

Kafekára

edera
to je Internet

ASTRATEx

Degmed
DIAGNOSTIC

EUROVIA
VINCI

HASPL

INSPIRACE SLUNCEM
www.fvs1.cz

František
Holman
pronájem nemovitostí

Marius Pedersen

BEZEDOS
TRANSPORTBETON

STAVEBNÍ FIRMA
MOVIS
HRONOV, s.r.o.

DLNK
SYSTEMS

TAMADEx

GP BAU

Mgr. Olga Matoušková
Ing. Michal Šafář

Rubena
THE POWER OF FLEXIBILITY

REPAIR TRUTNOV
OPRÁVY KOMUNIKACE

SaarGummi
Automotive

Ing. Lukáš Polej

SICO
ILICONE

KONICA MINOLTA

TSR
THE METAL COMPANY

Vše
Pro
Stavby

iNs
ATELIER
projektování a realizace

rtyně
.net

ROTO
TUBERO

SILVAGRO.cz

PSN
dopravní stavby

HLAVNÍ MEDIÁLNÍ PARTNER

Česká televize

MEDIÁLNÍ PARTNEŘI

Hradec Králové
Český rozhlas

HITRÁDIO
ČERNÁ HORA
VIC MUZYKY...

DIVADELNÍK
Kukátko do světa amatérského divadla

BEAT
RADIO
ClassicalRock

FORUM 24

Místní
Kultura
pro kulturu
z regionů

scēna

Zpravodaj 94. Jiráskova Hronova 2024

Vydává organizační štáb.

Redakce: Michal Zahálka (šéfredaktor), Jan Duchek, Milan Hábl, Radmila Hrdinová, Johana Jurášová, Lukáš Křížek, Kateřina Prášilová, Jana Soprová, Honza Švácha (redakce), Ivo Mičkal (foto), Michal Drtina (grafika a zlom).

Jazykovou korekturou posílá.

Stránky festivalu: www.jiraskuvhronov.eu E-mail: JHZpravodaj@gmail.com

